3. štev. Novomesto, 12. aprila 1917. Letnik XXXIII.

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1·50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3·50 K, za Ameriko 4·50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Kmetovalci, obdelujte svojo zemljo!

Kakor podpira dobra gospodinja tri vogle hiše, tako podpira čvrst kmetijski stan obstanek države.

Resničnost tega nazora potrjujejo zlasti izkušnje današnjega časa. Brez pridnosti in delavnosti našega kmetovalca in naših marljivih gospodinj, kojim pripada po večini težka naloga, da vodijo celo gospodarstvo, bi bil ves uspeh na bojnem polju zamanj.

Zato je delo v brazdi enakovredno silnemu naporu bojnih čet na bojišču.

Kmetovalci! Nam pripada naloga, da zastavimo vse svoje moči v to, da svojo zemljo kar najboljše obdelamo. Ne ena ped zemlje ne sme ostati neobdelana in ne obsejana, ako hočemo zasigurati obstanek sebi, svojcem in našim bližnjim, zlasti pa našim, proti nadmočnemu sovražniku se z levovo silo borečim četam.

S tem, da skrbimo zato, da pridelamo zadostno množino hrane za hrabro armado, ščitimo tudi sami sebe.

Te naloge si mora biti svest vsak slovenski kmetovalec in vsaka slovenska gospodinja tembolj, ker se vrši boj na slovenski zemlji in v naši bližini.

Naloga je težka, a z združenimi močmi in z božjo pomočjo se da in se mora dati izvršiti.

Čeprav so nastale težave radi vprežne živine, radi pomanjkanja delavnil sil, mnogokrat i radi pomanjkanja semena, ne smemo obupati, ne rok križem držati.

Obrnimo se z vsem zaupanjem na pomoč k sosedu, iščimo jo, če treba, pri gosposki, danes je in mora biti vsak dober državljan pripravljen pomagati kmetu-pridelovalcu, ker pomaga s tem državi, domovini in samemu sebi.

S pametno, svojim močem in potrebi primerno ureditvijo gospodarstva, se da mnogo, da vse doseči.

Gotovo pa bode treba gospodarstvo v marsičem prikrojiti sedanjim razmeram.

Treba bo pred vsem pridelovati veliko živil in krme.

Na polju pridelujmo veliko takih pridelkov, ki kaj zaležejo, pred vsem prstenine. Sem spada v prvi vrsti krompir, dalje korenje, pesa in repa.

Jako važno zimsko hrano daje podzemeljska in nadzemeljska koleraba, zelje itd.

Od žitnih rastlin pride sedaj spomladi v prvi vrsti v poštev setev koruze, ki nam seme najbolj obilno povrne. Za krmo prašičem in za dobavo olja pridelujmo veliko buč. V vinogradih izkoriščajmo prostor z zasajanjem fižola, ki trtam najmanj škoduje, v vinogradu dobro uspeva in daje tečno in redilno hrano.

Če bomo pridno zagrabili za delo, potem bo naše delo blagoslovljeno in naš obstanek zasiguran.

Kmetovalci! Vsi tedaj na delo za svoj in domovine blagor! B. Skalický.

Vpeljava novih rastlin.

Soja in rižna loboda.

V zadnjem času je bilo čitati po domačih listih, da je soja (japonski fižol) za naše kraje izrednega pomena, da naj bi jo kmetje kar najbolj gojili, da jo ponekod na Dolenjskem pridelujejo in da je najtopleje priporočati, da se ta fižol razširi.

Vse to pa brez zadostne podlage in brez izkušenj!

O soji se je že veliko pisalo. Nazadnje — namreč lansko leto — je spisal o njej celo brošuro neki Maurice Fürstenberg pod naslovom „Vpeljava soje — preobrat ljudske prehrane“. Povedal ni nič novega in se skliceval najbolj na to, da je tako tečna, da ima nad 34% beljakovin in nad 18% tolščobe.

Kar se tiče te čudežne rastline, so se delali z njo poskusi že okoli l. 1870., torej pred dobrimi 40 leti, po znanem veščaku prof. Haberlandtu v Avstriji in v istem času tudi po drugih državah Evrope. Ti poskusi se niso po naših in severnih krajih obnesli in zato se je opustila misel na vpeljavo te rastline.

Soja je namreč občutljiva rastlina, ki potrebuje veliko toplote, da dozori. Doma je namreč na Japonskem, Kitajskem in Mandžuriji. Ona potrebuje za svoj popolni razvoj zanesljivo vinsko podnebje. Pri nas bi uspevala le v Vipavski dolini. Sam sem jo pa videl pridelovati na istrskem otoku Krku, kjer je med turščico rasla kakor pri nas fižol, pa še tukaj ni enakomerno zorila.

Za naše kraje je nadaljne pridelovanje našega fižola veliko večjega pomena kakor kaki malouspešni novi poskusi s sojo.

Druga čudežna rastlina, ki se nam v zadnjem času ponuja, je pa tako imenovana rižna loboda ali peruanski riž, peruanska loboda itd. Tudi ta rastlina se hvali kot najboljši nadomestek za riž, odkar nam je tega zmanjkalo.

Seveda nima tudi ta rastlina nobene prihodnjosti za nas in spada sedaj kakor tudi zanaprej le bolj med posebnosti botaničnih (rastlinskih) vrtov. Močno se trudi za razširjenje te rastline uredništvo lista „Mein Sonntagsblatt“ v Neutitscheimu na Moravskem, ki ponuja 1 kg semena za ceno 160 kron!

Rižna loboda je res loboda, ki zraste pa tako visoko, kakor naša turščica in nastavi zgoraj seme, ki je drobnejše kakor proso, ki se pa nakuha kakor kaša. Ta kaša je sicer grenkljastega okusa, diši pa Peruancem v Ameriki prav dobro, ker jim manjka boljše hrane.

Z našim prosom se pa v njeni vrednosti ne da primerjati, kakor povzamem iz vsega popisa, in zato bi bilo škoda za čas, da bi ga tratili s to novo čudežno rastlino. Sploh pa lahko Boga zahvalimo, da imamo po naših krajih tako bogato število kmetijskih rastlin, ki nas vsestransko zadovoljujejo s svojimi dobrimi pridelki. Kar nam je danes nujno želeti, niso nove rastline dvomljive vrednosti, ampak edinole to, da bi se nam posrečilo obdelati naše polje s temi dobrimi sadeži, ki smo jih dosedaj imeli. Rohrmann.

Wilson.

III.

Predsednik bele hiše v Wasingtonu je bil svoj čas vseučelišni profesor. Hudobni jeziki trdijo, da ni bil poseben strokovnjak v latinščini, zato se je oprijel napačnega stavka: „si vis bellum, para pacem!“ (če hočeš vojsko, delaj za mir!) Dolgo je nastopal Wilson, kot apostelj ljubezni in človekoljubnosti, nastopal z oljkino vejico v roki in delal za mir v Evropi. Nekateri so mu zaupali, drugi pa, ki moža prav dobro poznajo, so trdili, da so njemu pri srcu le koristi lastnih rojakov in da ne bo minilo par mesecev, ko se bo pokazal v pravi luči kot zvest zaveznik entente. In to zadnje prerokovanje se je natanko dopolnilo. Wilson je v imenu večine amerikanskega kongresa slovesno izjavil, da stopajo Združene države v bojni položaj do Nemčije. V to svrho je prosil kongres, naj mu dovoli izvežbati pol milijona vojakov. —

Sv. oče Benedikt XV. trdijo, da je naša vojska samomor Evrope. To spoznavajo tudi pametni državniki, zato iščejo načina, kako bi na časten način odprli vrata mirovni konferenci. Ljudstvo v vseh državah, ki prinaša velikanske žrtve, je vsega že čez grlo sito. Sedaj pa prihaja ta amerikanski „apostelj“ z novo vojno napovedjo.

Znano je nam, da je v Ameriki dolar vladar. Vsled vspešnega delovanja nemških podmorskih čolnov se je amerikanski izvoz zelo omejil in s tem so se skrčili tudi dohodki ondotnih velikih kapitalistov, n. pr. Betlehemove družbe, ki so dobili svojega predsednika tako pod oblast, da se jim je popolnoma vdal, dasi je ljudstvo drugačnega mnenja. No, Wilson si s tem ni pridobil popularnosti ne v Evropi, ne v Ameriki; za nas in za naše zaveznike velja pregovor: „Viel Feind, viel Ehre“ (mnogo sovražnikov, mnogo časti). Mi smo se vojnih napovedi že tako navadili, da nas ni več strah pred nobenim sovražnikom, najsi ga bo kot listja in trave. Utrjeni smo v vsem in pripravljeni tudi na vse.

Eno pa dobro vemo, da zgodovino držav in narodov ne vodi samo človeška moč, da jo ne vodijo samo pretkani državniki, da njihove usode ne odločujejo samo dobri kanoni, temveč, da je vsa zgodovina narodov in posameznikov v božjih rokah — zato z mirnim očesom gledamo v bodočnost.

Fr. Pavšič.

„Dol. Novice“ bi ne smele manjkati v nobeni hiši na Dolenjskem.

LISTEK.

Kaplanske zgodbe.

3. Berači.

Marsikdo bi mislil, da so to ljudje, ki so sebi in drugim samo v priglavico in, da jih ljubi Bog pusti laziti po tem žalostnem svetu samo za pokoro. Meni pa se zdi, da tudi kak beraček včasi občuti kaj veselja in, da tudi beraček prinese kaj veselja komu. Če so s pravim srcem vzeli butaro revščine na ramo, jih je ta butara kmalu naučila, da so jo nekako vzljubili in so z bogastvom solnca in rožami travnikov morda bolj bogati, kot skopuh, ki ima skrinje cekinov in parcel, da jih ne more sešteti. Pridejo v borno hišo: s krajcarjem dobijo sočuten pogled, prijazno besedo in nemogoče je, da se ne bi razveselilo beračkovo srce. Otrok priteče s kosom kruha, vprašajoče pogleda očeta in mater in vidi, da oče in mati ne bosta huda: prelomi kos, pol ga da beraču, pol ga obdrži sam. Oče pogladi sinčka zadovoljen, materi se stori mehko pri srcu in otrok je vesel in je sit polovice kosa prav tako, kot celega: Bog mu ga je blagoslovil zaradi dobrega dela. Tako začutimo nehote v srcu, da smo bratje vsi ljudje in ta čustva so vedno sladka; ker silno pusto bi moralo biti, če bi ljudje viseli vsak zase na tem svetu, kot klobase na drogu v dimu, ki druga za drugo ne vedo. —

*

Avgustovo solnce, ki v njem vsa Dolenjska trepeta v nedopovedljivi radosti, se je belo odbijalo od belih hiš. Kaplan je ogledoval brajdo, ki je kot z zelenim upanjem ovila kaplanijo prav čez okna prvega nadstropja in je zvedavo gledala prav v sobo, češ: „kje je danes g. kaplan; menda ni šel spat na ta lepi avgustov dan.“ Kaplan pa ni šel spat, ampak je spodaj ogledoval grozdke — drug poleg drugega so se tiščali, kot bratci — in je bil vesel v svojem srcu in zadovoljen, da je na Dolenjskem, najlepšem na vsem božjem svetu. Takrat se izluščita iz te bele avgustove svetlobe dva temna berača: žena je peljala moža za roko — bil je slep. Slep je bil in ni mogel videti tega nad vse lepega avgustovega solnca in nad vse mile Dolenjske in grozdkov, ki so se pritiskali k trti, kot otroci k svoji doječi materi.

„Hvaljen Jezus in Marija, gospod.“

„Amen.“ — — —

„Bog jim tavženkrat lonaj“ in odšla sta.

Komaj par korakov preč je vprašal slepec: „Koliko so dali?“ Če bi ne bil slep, bi pač ne bil vprašal.

„Šestico.“

„Ta gospod so pa gotovo z Gorenjskega, če ne, bi bili manj dali,“ je razsodil slepi mož.

O, ti lepa Dolenjska, bogata solnca, revna denarjev, ali si res tudi na usmiljenju tako revna, da ne dosežeš šestice?

*

Živel je tudi drugi berač, ki so rekli, da je neumen, pa je celo gospode pri neki zelo slavni sodniji ukanil, da ga niso po nepotrebnem zaprli. Ta je prišel h kaplanu tiste dni, ko so prišle nove železne dvajsetice na svetlobo.

„Dober dan, gospod!“

„Bog ga daj! No, kaj bo?“

„I, kaj bi jim pravil, saj vejo!“

Kaplan vzame denarnico, gleda, išče: „Kaj bo pa zdaj, ko nimam nobenega krajcarja?“

„Saj tudi šestico vzamem.“

„No, pa naj bo!“

Berač je pogledal belo nikelnasto šestico, jo obrnil, pogledal na letnico in zastavil modro vprašanje: „Zdaj so prišle nove šestice iz Dunaja, ali ne? — Jaz nisem še nobene videl; ali imajo katero, da bi mi jo pokazali, da me ne bi ljudje goljufali: dal bi mi košček okroglega železa, pa bi rekel, da je nova šestica. Saj vejo, kako je svet dandanes spriden.“

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na italijanski bojni črti vlada izvzemši manjših prask, mir. Naš nasprotnik se bavi z intenzivnimi deli za odpor, v prvi vrsti se trudi povišati število njegovih bojevnikov s tem, da pošilja vse še v zaledju nahajajoče moške, katere površno preiščejo, v bojno črto. V marcu po naših hrabrih četah izvedeni sunki so bili po vsem uspešni in so naši pri teh ujeli 19 častnikov 666 mož in zaplenili 29 strojnih pušk. Od januarja so naši ujeli 2400 Italijanov ter zaplenili 2 topa in 51 strojnih pušk. — Na Goriškem, zlasti na kraškem grebenu krog Fajtega hriba in Kostanjevice trajal je dne 5. t. m. in tudi ponoči močnejši topovski ogenj. Dne 4. t. m. pošiljali so Lahi šrapnele in granate v smeri proti Štanjelu. Ob 10. uri zvečer metali so Lahi zopet bombe na Trst. Merili so na državni kolodvor. Človeških žrtev ni bilo. — Ker se je zjasnilo, je naše topništvo in letalci splošno živahnejše nastopalo kakor pretekle dni. Z dobrim uspehom so naši daleč noseči topovi obstreljevali vzhodno Kormina parado sovražnih čet. Na Nabrežino in Sesljan metali so italijanski pomorski letalci bombe. Naše kraje v dolini Adiže in pri Arcu je sovražnik zopet obstreljeval s topovi. Župna cerkev v Arcu je močno poškodovana. — V noči 4. aprila je več skupin naših pomorskih letal z uspehom zmetalo veliko težkih in najtežjih bomb na vojaške naprave in posebno na letalske lope v Gradežu in Gorgo, katere so bile večkrat v polno zadete. Izmed letal, katera so se nepoškodovana vrnila, eno pogrešamo. — Kakor se poroča 7. aprila iz Rima, se v južnih pokrajinah Italije radi preobilnih vpoklicev ni izvršila spomladna setev, vsled česar se je bati v jeseni lakote. V vladnih krogih sedaj hitro ugibljejo, da se pošlje večje število moštva iz južne Italije na dopust. — O pomanjkanju v Italiji poročajo razni poročevalci listov ter javljajo, da se pokret proti vojski v Italiji čedalje bolj širi, zlasti na deželi.

Rusko bojišče. — Dne 4. t. m. prineslo nam je uradno poročilo veselo vest, da so naši osvojili mostišče Tobol pri Stohodu ter ob tej priliki ujeli 130 častnikov in 9500 mož; zaplenili pa 15 topov, do 150 strojnic in metalcev min in veliko vojnega blaga. Rusko uradno poročilo poroča o tem porazu naslednje: Po brezuspešnem boju, ki smo ga imeli 3. aprila za naš tabor na levem bregu Stohoda in v okraju Toboly-Gelenin, prešle so naše čete na desni breg reke. Sovražnik je tu le malo streljal. Po poročilih ruskih vodji imele so čete, ki so branile ta tabor, težke izgube. Od dveh polkov pete divizije strelcev prišlo je le nekaj dvanajstoric mož na desni breg Stohoda. Oba poveljnika teh polkov sta bila ubita. Tretji polk te divizije se je umaknil, potem ko je izgubil polovico svojega moštva. Od dveh polkov dveh drugih divizij ušlo je le nekaj sto mož. — Nenavadno velik plen pri zavzetju mostišča Toboly znači uspeh naših vrlih čet kot velik ruski poraz. — Po uradnem poročilu dne 7. t. m. poizkušale so ruske poizvedovalne čete v gozdnih Karpatih in južno Stanislava brezuspešno proti našim črtam prodirati. Na več krajih vršile so se praske v predpolju. — O ruski revoluciji poroča „Temps“ iz Petrograda, da so malo da ne skoraj vsi ruski veliki listi, kateri so od početka revolucije jeli izhajati, za republiko. Več znanih časnikarjev, ki so bili doslej izključno anarhističnega mišljenja, je prestopilo k demokratičnemu republičanstvu. Monarhisti, ki so še oplašeni in pobiti, se drže v ozadju. Trenutno je brezdvomno jako močno stremljenje po demokratični republiki. — Japonska, Belgija, Portugalska in Rumunija so naznanile novi ruski vladi, da jo njih vlade priznavajo. — Več sto ruskih častnikov so po nagli sodbi vsled podatkov generala Vojejkova, bivšega zasebnega carjevega poročnika, ki je trdil, da je nameraval prejšnji car odpreti Nemcem bojno črto, že ustrelili. — O novih žrtvah ruske revolucije se poroča „Voss. Ztg.“ iz Stockholma: Med zaprtimi ruskimi državniki je dvorni minister Frederiks zblaznil. Usmrtiti se je poizkušal sivolasi admiral Karcov. Vrgel se je v bajonete vojakov, ki so ga stražili. Ker se mu je pa poizkus izjalovil, iztrgal je straži puško in si pognal kroglo v prsa. Gubernatorja v Tveru in v Samari sta zblaznela. Usmrtil se je v zaporu sodni predsednik mornarice Matvejeko. — Moskovski metropolit je kakor poroča „Socialdemokraten“ v nekem letaku, ki ga je podpisal, ostro napadel Angleže. Letak mej drugim izvaja: Prokleti Angleži so našo Rusijo uničili. Z zlatom pitajo naše podkupljive ministre, ki so povzročili vse zlo narodu.

Balkansko bojišče. — Po bolgarskem uradnem poročilu 6. t. m., je v vzhodni polovici ovinka reke Črne in zahodno Dojranskega jezera sovražnik streljal živahneje s topovi. Le malo se je streljalo s topovi v drugih odsekih bojne črte. Med Vardarjem in Dojranskim jezerom pri vasi Katonovo smo prisilili sovražno letalo, da se je moralo izkrcati. — Atenski list „Neo Logos“ poroča, da je pred nekaj tedni poslala Venizelosova vlada v staro Grčijo tri častnike. Mej temi je bil tudi nečak Venizelosovega vojnega ministra generala Danglisa. Pismo, katero so jim dali, so smeli odpreti še-le po dohodu v pristanišče Keratim. Po dohodu v Keratim so odprli povelje ter izvedeli, da jim je dana naloga, umoriti grškega kralja Konštantina. V času, ko sta se oba častnika pripravljala za zločinski naklep, je poročnika Papajamisa, Danglisovega nečaka, pričela vest peči. Ker je čutil, da ne bo dovolj pogumen, da izvede napad, se je tajno peljal v Atene in tam razkril ves načrt za napad prestolonasledniku Juriju. Njegova tovariša, ki sta to slutila, sta hitro zopet odkurila v Solun.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroča 28. marca: Na bojni črti Sinai pričel se je 26. marca dolgo pričakovani in skrbno pripravljeni napad. Boj, ki se je 27. marca v okolici Gaza razvil, končal se je s sijajno zmago za Turke. Angleži imeli so v tem boju približno štiri divizije, mnogoštevilno težko in lahko topništvo, kakor tudi oklopne avtomobile. V teku boja, ki je trajal dva dni, imeli so Angleži težke izgube. Po nekem poznejšem poročilu naštelo se je 3000 mrtvih Angležev. Ujetih je bilo pet častnikov in 231 mož, zaplenjenih 12 mitraljez, 16 strojnih pušk, pet motornih koles, eden avtomobil, 300 pušk in bajonetov, več municijskih voz, kakor tudi velika množina vojne priprave in streliva. Sovražnik se je umaknil v jugozahodni smeri. — Kakor poročajo razni listi, je pri tej zmagi sodelovalo tudi naše avstro-ogrsko lahko in težko topništvo ter vpletlo zopet nov zmagoslavni list v venec naših hrabrih čet. — (K. ur.) Reuter javlja 5. t. m. iz Waschingtona: Senat je z 82. proti šestim glasovom sprejel resolucijo, ki izraža, da med Združenimi državami in Nemčijo vojno stanje že obstoja. — Isti 6. t. m. poroča, da je senat sprejel prvo vojno predlogo, po kateri se Wilsonu dovoli nad 100 milijonov dolarjev, da razpolaga z njimi, kakor se mu umestno zdi. — Poročila od 6. t. m. javljajo, da je Amerika zaplenila približno 100 nemških ladij, ki so se nahajale v ameriških pristaniščih, in dala povelje, da se prime okolu 65 Nemcev. Od zanesljive strani se trdi, da Združene države ne bodo prekinile diplomatičoih vezi mej Avstro-Ogrsko, Turčijo in Bolgarijo ter jim tudi ne napovedale vojske, dokler ne bodo k temu prisiljene.

Na morju. — Uradno se poroča 6. t. m. iz Berolina: Od zadnjega poročila dne 30. marca o uspehih podmorske vojne, so naši podmorski čolni zopet potopili 130.000 ton. — V Jadranskem morju je bil potopljen francoski podmorski čoln „Mange“, a podrobnosti še niso znane. — Z merodajne strani se trdi, da vkljub temu, da se število oboroženih trgovskih ladij množi, niso uspehi podmorskih čolnov nič zaostali.

Spomin na vojne zvonove.

VII.

Župnija **Mirna peč.** Od 2. do 7. marca so po naši fari snemali zvonove v sledečem redu:

2. marca popoldne na Malem vrhu. Sneli so oba zvona, vlita leta 1873 pri Samassi v Ljubljani. Tehtala sta 245 in 128 kg. Cerkvica je sedaj brez zvonov. — Istega dne so sneli na podružnici Dol. Podboršt večji, leta 1849 pri Samassi vliti, 237 kg težki zvon. Manjši, ki je iz leta 1797, je ostal. — 3. marca so sneli vse tri zvonove v Gor. Kamnju. Dva sta bila vlita leta 1911, težka 355 in 101 kg. Tretji je bil nov l. 1848, težak 169 kg. Vsi trije vliti pri Samassi. Cerkvica je sedaj brez zvonov. — 5. marca so sneli v Karteljevem dva zvona. Tehtala sta 450 in 245 kg. Bila sta vlita leta 1906 pri Samassi. Najmanjši je ostal, da bo spremljal mrtve k pogrebu. — Istega dne so sneli v Hmeljčiču najmanjši zvonček v teži 55 kg. Bil je vlit l. 1873 pri Samassi. Ostala sta še dva vsled starosti. — 6. marca so sneli na Golobinjeku 286 kg težki, leta 1824 pri Samassi vliti zvon. Dva manjša sta ostala vsled starosti. — Istega dne so pobrali v Globodolu dva večja, 455 in 263 kg težka, leta 1886 in 1840 pri Samassi vlita zvonova. Druga dva sta vsled starosti ostala. Posebno zanimiv je korenasti, gotski zvonček, ki bo še-le sedaj prišel do svoje veljave. — V Št. Jurski podružnici sta oba ostala, ker sta prestara. — Dne 7. marca je prišla na vrsto mati — župna cerkev sv. Kancijana. Tudi ta je oddala srednja dva v teži 498 in 286 kg, v letu 1801 in 1830 vlita v Ljubljani pri Samassi. Največji in najmanjši sta ostala. — Zvonove so povsod lepo okrasili s cvetjem in smrečicami ter s črnimi zastavami.

Župnija **Brusnice.** Domovina je zaklicala: na pomoč, in že 4. novembra 1915 sta med prostovoljne strelce „einrukala“ dva starčka zvonova, potrjena kljub temu, da se nista mogla izkazati ne z letnico svojega rojstva in ne z domovnico. Suha sta bila, morda vsled starosti, že tako, da sta tehtala samo 41 in 36 kil in sta znala le malo vriskati. Tema junakoma so sledili 28. in 29. februarja 1917 štirje bronasti junaki, in sicer:

Iz župne cerkve sv. Križa dva. Prvi je tehtal 845 kil in je bil vedno v najboljši družbi: Sv. Trojice, Kristusa na križu in Brezmadežne. Ant. Samassa ponosno pove, da je ta zvon kot 1197. izdelek njegove livarne in, da se je l. 1857. vdinjal pri umrlemu gosp. kuratu, Štefanu Turku. Zvest služabnik je bil tedaj ta zvon skozi 60 let pri enem gospodarju. V zadnjih 20. letih si je dal samo enkrat nekoliko prenovit svojo zunanjost: jarm, kembelj in vrv, sicer je pa bil vedno možak-korenjak. Župljani so zvon častili in vedno spoštljivo govorili o njem. L. 1904. je rekel neki mladenič, ki je pa zdaj v Ameriki: „Ja, naš zvon ima muč; ako se le oglasi, pa toča neha. Ko so ga pokojni gospod Štefan šli nekemu svojemu tovarišu pokazat, so kar roko nanj položili, da mu oni gospod ne bi žegnov odvzeli.“ — Njegov tovariš je brusniške farane klical k molitvi od leta 1842. Je bil tudi pravi „kerle“ s 470 kg teže. Ljubil je tudi vedno dobro tovaršijo: Kristusa, Mater božjo in sv. Florijana. Številka 480 pa pove, koliko zvonov je Ant. Samassa pred njim v svet poslal. — Gabrije. Podružnici sv. Janeza Krstnika sta se izneverila dva uslužbenca. Obema je dal leta 1881. legitimacijo za v Gabrije Albert Samassa. Ker je bila takrat cesta v Gabrije slaba, naložil je enemu zvonu samo 177 kil ter ga kot 1126. izdelek izročil v varstvo sv. Križa. Ker je pa bil slaboten in stanoval na samotnem kraju, se je bal „Vlahov“ in zato si je izprosil tovariša. Albert Samassa mu še isto leto usliši prošnjo in mu pošlje bolj korenjaškega sobrata kot 1127. svoje delo. In da se novi zvon lahko postavi proti kakoršnimkoli vlomilcem, dobil je moči za 399 kil. Za varihe si je še posebej zagotovil Kristusa, Mater božjo in sv. Janeza Krstnika.

Tudi v samoto od sveta oddaljeno Gabrije je prišel glas, da se kliče proti sovražniku letnik 1881. Za domovino umreti je sladko, sta djala in naglo sta se spustila proti fari in se pridružila poprej imenovanima Brusničanoma in vsi štirje pevci so si vzeli vozni listek do Novega mesta. Tako so Brusnice s 1968 kg brona pokazale svoje domoljubje.

Priporočujemo se za točne nadaljne dopise in podatke od drugih župnij, da bode štatistika popolna.

Gospodarstvo.

Pozor pri kupčiji plemenskih prašičev! Po deželi so začeli nekateri navijati cene za mlade plemenske prašiče. Prodajajo in kupujejo se plemenski prašiči veliko predrago, vsled česar potem tožijo prašičerejci, da premalo prirede. Naj bi bili prašičerejci sami dovolj pametni ter naj bi ne preplačevali mladih plemenskih prašičev. Navijalci cen pri plemenskih prašičih pa naj se ovadijo

---

„Ja, prišle so, takele so.“ —

„Vejo kaj, gospod, naj mi dajo tisto šestico, pa jim dam nikelnasto nazaj; jo bom imel za „mušter“, kakšen je železni denar.“

Kaplan je videl, kaj berač hoče: „no, pa naj bodo obe vaše!“

„Ja, saj nisem mislil tako zares,“ je rekel berač, ko je spustil obe šestici v žep in je bil videti zadovoljen.

„Pa še za drugič se priporočam“ in odšel je.

Po stopnjicah pa je polglasno zapel:

ni lepšega tiča
ku je petjal'n
ni lepšega mejsta
ku je Š'ntjarn.

*

To se je zgodilo pa v tistih dneh, ko je po vsej domovini manjkalo tobaka.

Kaplan je čepel nad hranilnimi in posojilnimi knjigami in računal, koliko ljudje imajo in koliko nimajo. Prišel pa je vesel berač na tem svetu.

„Bog daj, gospod.“

„V „šparkaso“ je prinesel,“ pomisli poredno kaplan, ko ga zagleda. „No, kaj bo?“

„Tobaka nimam, gospod.“ —

„Na groš, pa si ga kupi!“

E, saj vejo, denar nima dandanes nobene veljave — če bi oni morebiti, če kadijo — —.“

„Sem tak siromak, kot ti.“

Takrat pa padejo oči beraču na pepelnik, na katerem so žalovali konci cigar, kot spomini iz lepših dni.

„Joj, gospod, ali smem pobrati tele čike?“

„Zakaj ne; jih postrežnici ne bo treba!“

Privlekel je molek iz žepa: „Moram paternaš vun vzeti, da ga ne bi s čiki vred v pipo natlačil.“ In pospravil je konce cigar.

„Gospod, eno šestico so vredni. Nič ne maram danes denarja. Z Bogom!“

*

Štefanji dan je bil. Cop, cop, cop, se je zaslišalo po stopnjicah. „Kdo bo,“ si misli kaplan. Potrka.

„Naprej!“

In stal je sredi sobe berač, kot ga oko ne vidi vsak dan: noge zavite v žakljevino, na njem frak, ki mu je manjkala leva platnica, klobuk, kot bi bil poveznil lastavičje gnezdo na glavo. „Strašno se mu pozna svetovna vojska,“ tako je pomislil kaplan. „Strašno se mu pozna, bolj kot tistemu judu, ki je učil svojega sina domovinske ljubezni, rekoč: lepo je za domovino umreti, še lepše za domovino živeti, najlepše je za domovino „lifrati“.“ In ker je bil velik praznik in berač videti velik siromak, mu je dal gospod dva groška, enega nikelnastega in enega iz tiste čudne, rmeno-zelene zlitine. Berač ju pogleda, če sta prava: „Bog lonaj, bom že zmolil za njih en očenaš.“

„No, le!“

Takrat pa je berač silno zaljubljeno pogledal cigaro, ki jo je kaplan ta trenutek vtaknil v usta.

„Vejo kaj, gospod, ali imajo kakega mrzlega,“ namreč čik.

„Mrzlega pa nimam,“ se nasmehne gospod, se stegne v predal in privleče pakeljček firarja.

„O, tavžentkrat Bog lonaj; ne samo en očenaš, ampak cel rožen kranc bom izmolil za njih!“

Odšel je berač; kaplan pa je dvomil o očenašu in rožnem vencu radodarnega berača.

*

Tako pridejo berači in gredo — z enimi se srečamo večkrat v življenju, z enimi samo enkrat; pa ker smo bratje, vzamejo oni poleg krajcarja s seboj en košček našega srca in pustijo tudi nam s svojim „Bog lonaj“ en košček svojega.

(Dalje sledi.)

pri sodišču, ker to so škodljivci kmeta in konzumentov. Kakor se čuje je „Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani“ organiziralo kupčijo s plemenskimi prašiči, ki je sicer prosta in brez monopola, po celi deželi in plačuje plemenske prašiče sledeče: 1. plemenske prašiče žlahtne pasme 10 do 12 tednov stare, v najvišji težî 15 kg, po 8 K kilogram žive teže; 2. plemenske prašiče mešane pasme 10 do 12 tednov stare, v najvišji teži 15 kg, po 7 K kilogram žive teže; 3. plemenske prašiče vseh pasem brez razlike, v teži od 15 do 25 kg, po 5·50 K kilogram žive teže; 4. plemenske prašiče vseh pasem brez razlike, v teži od 25 do 40 kg, po 5 K kilogram žive teže. Te cene so v splošnem tudi primerne, ter naj bi se sploh kmetovalci po njih ravnali.

Deželno mesto za krmila. Potrebe po krmilih naraščajo, razpoložnih krmil je pa čimdalje manj. V zadnjem času je vojna uprava na zahtevo armadnega poveljstva zasegla in odvzela večje množine otrobov in drugih krmil, tako, da jih sedaj manjka in jih pri najboljši volji ni mogoče oddajati na naročnike, ki se od vseh strani oglašajo. Vsem naročnikom za otrobi, naj si bo potrebne za plemene svinje in mlada praseta, ali pa za molzno goved in delavno živino, bodi povedano, da je treba potrpeti! Vse bi rado otrobi, pšenične, ržene in koruzne, pa jih ni mogoče dati, ker so zaloge pošle. Deželno mesto za krmila ima sedaj edino melasno krmo na razpolago, ki se lahko naroča in so bile občine na to krmilo opozorjene s posebno okrožnico, na kateri je vse potrebno povedano. Kakor hitro se pa dobe otrobi, se bodo zopet nakazale naročnikom po vrsti, kakor so dohajala naročila.

Razglas. Konjska klasifikacija za leto 1917 določena je za politični okraj novomeški tako-le:

Dne 4. maja za občine: Gorenje Polje, Toplice, Poljane in Čermošnjice ob 9. uri zjutraj v Toplicah na glavnem trgu.

Dne 5. maja za občine: Ambrus, Ajdovec, Dvor, Smuka, Zagradec in Žužemberk ob 8. uri zjutraj na glavnem trgu v Žužemberku.

Dne 5. maja za občine: Dobrniče in Sela-Šumberk ob 2. uri popoldne na glavnem trgu v Dobrničah.

Dne 6. maja za občine: Vel. Loka, Mirna in Trebnje ob 8. uri zjutraj v Trebnjem pred Paulinovo gostilno.

Dne 7. maja za občine: Mirna peč, Prečna in Št. Peter ob 8. uri zjutraj na sejmišču v Novem mestu.

Dne 8. maja za občine: Šmihel-Stopiče, Orehovica, Brusnice, Novo mesto in Bela cerkev ob 8. uri zjutraj na sejmišču v Novem mestu. — K tej klasifikaciji pripeljati je na dotični klasifikacijski kraj vse konje, ki so čez štiri leta stari in, ki dosežejo v tekočem letu četrto leto, v kolikor niso bili posamezni konji od privedbe h klasifikaciji oproščeni. Eno, dve in tri leta stara žrebeta pripeljati je na ogled. Pripeljati pa ni sledečih konj: 1. Hudo breje kobile in kobile z žrebeti pri sescu za šesttedensko dobo sesanja. 2. Konji, ki se zaradi bolezni ali zaradi nevarnosti, da bi zatrošili kužno bolezen, ne morejo ali ne smejo peljati iz hleva. 3. Konji z naslednimi hibami: Srnje kopito, lupino (novo tvorbo kosti okoli členka), rak na kopitu, oslepelost na obeh očeh, vrtoglavost in huda naduha. 4. Konji, ki so bili pri prejšnji klasifikaciji v tem okraju spoznani kot popolnoma nesposobni (rudeči listki). Spričevala in potrdila h točkami 1—4 predložiti je klasifikacijski komisiji. Dalje je seboj prinesti razvidnostne liste za tiste konje, ki so bili lansko leto potrjeni, pa ne odvzeti, tiste konje se mora seveda zopet pripeljati, dalje spuščevalne in premijske listine za kobile. Po sklepu klasifikacije bo vojaški zastopnik po vseh krajih, kjer se vrši klasifikacija, nakupoval konje iz proste roke. Vsak posestnik konj lahko pri tem ponudi prostovoljno svoje konje v prodajo. Nakupovali se bodo tudi konji z razvidnicami in žrebci. Prodajalec mora od kupnine plačati kolek za pobotnico in pogodbo.

Birmovanje v letu 1917.

V dekaniji Semič bo birmovanje v mesecu aprilu in sicer: V Planini na Kočevskem 17., Semiču 18., Suhoru 19., Radovici 20., Metliki 21., Črnomlju 22., Podzemlju 23., Adlešičih 24., Preloki 25., Vinici 26., Dragatušu 27., Vrhu 28., Starem trgu 29. — V dekaniji Šmarije bo birmovanje meseca maja in sicer: V Šmariji 2., Lipoglavu 3., Polici 4., Žalini 5., Višnji gori 6., Št. Vidu 8., Zatičini 10., Št. Jurju 12. in Kopanju 13. — V dekaniji Litija v mesecu maju in juniju: V Šmartnem pri Litiji 17., Dolih 19., Št. Jurju pod Kumom 20., Svibnem 21., Radečah 22., Dobovcu 23., Konjšici 24., Polšniku 25., Zagorju 3. jun., Št. Lambertu 4., na Savi 5. in v Hotiču 6. junija. — V dekaniji Ribnica meseca junija: V Ribnici 10., v Grčaricah 11., Dolenji vasi 12., Sodražici 13., Loškem potoku 14., Dragi 15., Gori 16., Sv. Gregorju 17., Vel. Poljanah 18., Dobrepoljah 19., Strugah 20., Vel. Laščah 21., Robu 22., Turjaku 23. in Škocijanu 24.

Botri in botre na Dolenjskem. Prosimo, naročite za svoje birmance „Dol. Novice“ za dotično hišo. S tem si bodete najprijetnejše ohranili hvaležni spomin med birmanci. Morda se Vam zdi ta prošnja smešna, toda premislite jo nekoliko in spoznali bodete njen dalekosežen pomen. Žalibog, da le prehitro pozabijo otroci na svoje botre in tudi botri na svoje birmančke, ki stopijo na dan svete birme s svojimi dolžnostmi v medsebojno duhovno sorodstvo. A dober list pri hiši, naročen ob priliki birmovanja, bode to sorodno razmerje prijetno okrepil, trajno ohranil in bode donašal dober sad v družine.

Domače in tuje novice.

Umrla je dne 6. aprila v vseh slojih Novega mesta velespoštovana gospa Marija Dlouhy, vdova tovarniškega ravnatelja in tašča našega priljubljenega primarija g. dr. J. Strašek. Rodila se je leta 1836 v Arnau na Češkem. Pogreb, 8. aprila, je bil nenavadno slovesen ob veliki udeležbi vojaštva in občinstva. Naj počiva v Bogu, blaga gospa! Bridko prizadetim naše prisrčno sožalje!

Nenadoma umrl je v Novem mestu, na veliki pondeljek 9. aprila, zvečer ob 8. uri, zadet od možganske kapi, gospod Štefan Ogrinc, zalagatelj piva iz založbe bratov Reininghaus in Puntigam in posestnik, v 56. letu svoje dobe ter bil v sredo 11. aprila položen k večnemu počitku ob velikem spremstvu njegovih častilcev in meščanov. Rajni je bil dobrosrčen samec in miruljuben gospod. Za reveže je imel vedno odprte roke in je rad pomagal, kjer je le mogel. Rodom je bil Štajarec, doma iz Brezovice pri Celju. Upajmo, da mu je Gospod milostljiv sodnik.

Prerana gomila je zakrila spoštovano gospo Mimi Wimmer, roj. Mogolič iz Novega mesta, vdovo po c. kr. poštnem oskrbniku, ki je v torek 10. aprila ob 6. uri zvečer po kratki in mukepolni bolezni v najlepši svoji dobi mirno zaspala v Gospodu. Pokopana je bila v četrtek 12. aprila ob velikem številu pogrebcev iz visokih in nizkih uradniških in meščanskih stanov, ki vsi toplo sočustvujejo z globoko žalujočo in občečislano rodbino Mogoličevo. Bodi umrli dobri gospej odprt večni raj!

Sprememba posestva. Graščino na Grabnu pri Novem mestu in vse zraven pripadajoče posestvo in hoste, last gosp. Rudolfa Smola, kavarnarja, je kupil na skupni dražbi pri c. kr. sodišču v Rudolfovem, dne 6. aprila, g. Ivan Jalen, lesni trgovec itd. iz Rateč na Gorenjskem za ceno 303.000 K.

Za dijaško vojnospominsko ustanovo so nadalje darovali: Gosp. Jožef Marjetič, c. in kr. poročnik, Feldpost 55, 50 kron; g. Antonija Bučar, Kostanjevica, 40 K; g. Ivan Dietz, Šturje 107, pošta Ajdovščina, 30 K; g. Viktor Turk, kaplan, Gorje pri Bledu, 10 K; g. Feliks Pehani, Žužemberk, 8 K; g. Davorin Vukšinič, Metlika, 5 K; učiteljstvo v Žužemberku, 5 kron; gospa Margareta Zavodnik, Žužemberk, 5 kron; Neimenovana, Novo mesto, 5 K; g. Alojzij Hotko, Žužemberk, 4 K; g. Ivan Vehovec, Žužemberk, 3 K. Skupaj 165 K. Že izkazana darila 510 K 22 h. Skupaj z že izkazanimi darili 675 K 22 h. Bog plačaj! Prosimo nadaljnih darov.

V nežni dôbi 21. mesecev je izdihnil svojo nedolžno dušico Pepi Mirtič, sinko krojaškega mojstra in posestnika v Novem mestu. Prósi angelček Boga za nas!

Umivanje nog. Običajno umivanje nog se je vršilo na veliki četrtek v bolnici Usm. bratov v Kandiji. Preč. g. P. prior Polikarp Vaupotič je med zato določenim obredom umil noge dvanajstim vojakom. Temu opravilu je prisostvoval tudi blagorodni g. nadporočnik Waller. Apostole predstavljajoči vojaki so imeli nato pri posebni mizi kosilo, kjer je prejel vsakteri tudi zavitek z darili. Dvanajsteri so bili med tem ginljivim prizorom zelo iznenadeni in si bodo zapisali ta dogodek med svoje najlepše spomine.

Prosti dnevi na srednjilh šolah. Minister za pouk in bogočastje je z odlokom z dne 16. marca 1917, št. 6861, določil, da se morajo na srednjih šolah slovesno praznovati: 4. november kot god Njega Veličan. cesarja Karola I., 27. april kot god Njenega Veličanstva cesarice in 9. maj kot rojstni dan Njenega Veličanstva cesarice Cite. Rojstni dan presvitlega cesarja Karola I. je v glavnih počitnicah 17. avgusta.

V hvaležni spomin. Iz tukajšnje bolnice so odšli č. gosp. brat Ladislav v Gradec, ker jih vodijo višja pota v zeleno Štajersko. Kakor znano, so bili g. Ladislav dober pevec na koru in nam ubogim bolnikom pač velika tolažba v vsakem času, za kar jih mi pač težko pogrešamo, ker so bili nam tako priljubljeni. Gosp. bratu Ladislavu pa izrekamo ob tem potu najprisrčnejšo zahvalo za njih trud z nami. Bog jim povrni tisočkrat za vse njih delo. — Več bolnikov v Kandiji.

Vpoklic črnovojnikov. Vsled brzojavnega odloka c. kr. deželnega predsedništva v Ljubljani se nastopno razglasi: Pozivni razglas „S/1“ se v toliko spremeni, da morajo le v letih 1891, 1890, 1889, 1888 in 1887 rojeni črnovojniki dne 16. aprila t. l. k vojakom odriniti. Črnovojniki rojeni v letih 1886 do vštevši 1872 morajo namesto dne 16. aprila, oziroma 2. maja t. l. vsi skupaj dne 14. maja t. l. k vojakom odriniti. — V najbližjih dneh prejme županstvo kupone, da prelepi dotična črna mesta pozivnega razglasa „S/1“. Ostala določila tega pozivnega razglasa ostanejo v veljavi, vendar je tem črnovojnikom prosto, tudi črnovojno službo nastopiti v prej določenem roku. — C. kr. okrajno glavarstvo, Rudolfovo.

Oglasil se je po dolgih osmih mesecih iz ruskega ujetništva Škof Janez, doma iz Dragomlje vasi, št. 27., Suhor. Piše, da je bil ranjen in da so ga na to Rusi pobrali. Nahaja se v Katarinostavski guberniji. — Nadalje se je še oglasil tudi iz ruskega ujetništva Rus Martin iz Dragomlje vasi, št. 17. Karta je romala iz Rusije ravno štiri mesece. Piše, da je zdrav in da dela na parniku v Črnem morju. Njegov naslov je: Harzonska gubernija, Stadt Odesa, 50. Arb. Bat., 3. rota, Kriegsgefangener, Russland. — To nam sporoča naš cenjeni naročnik Marko Rus ml., brat Martina Rusa iz Suhora.

Vesele velikonočne praznike vsem Št. Peterčanom in Šmarjetčanom! — Slavko Gričar, rač. podč. iz Gor. Toplic pri Šmarjeti.

Vesele velikonočne praznike oziroma lep april želimo novomeški enoletni prostovoljci vsem dragim znankam, znancem in prijateljem, posebno pa še našemu gg. profesorskemu zboru. Življenje nas kuje v može, z vedrim licem zremo bodočnosti smelo v obraz. — Anton Podbevšek, Karol Plot, Anton Kovačič, Pavel Pehani, Miroslav Kvas, Alojz Jarc, Anton Slak, France Žukovec, Teodor Jakaz, I. Baškovec, Viktor Markič, Franc Krašovec, Ferdinand Ercigoj.

Umrli vojaki v mesecu marcu: dne 7. marca: Josip Jouzta; 9. marca: Grigori Negru; 19. marca: Johann Krivičić, Georgi Baschkin; 21. marca: Fr. Barbo, pokopan v Št. Petru; 26. marca: Sergei Semionow.

Semenj za plemene in rejne prešiče in za plemeno in rejno goved do dveh let staro bo v torek, 17. aprila v Novem mestu. Ker se je oglasilo veliko kupcev, je pričakovati obilo živine.

Denar je izgubila 8. t. m. neka služkinja na cesti od Gotne vasi do bolnice Usmiljenih bratov v Kandiji. Poleg težko prisluženih 46 kron je imela v denarnici tudi prstan. Pošteni najditelj naj blagovoli oddati denarnico pri uredništvu „Dolenjskih Novic“, kjer se mu da na zahtevo primerna nagrada.

Vam vsem, ki ste dali naši ljubljeni stari mami častno spremstvo k večnemu počitku, izreka najsrčnejšo zahvalo

rodbina dr. Strašek-ova.

Dopisi.

Z Bučke. Malokdaj pride kak dopis iz našega goratega kraja, čeravno se vrsti tudi pri nas veselje z žalostjo. Zgubili smo za časa grozovite svetovne vojne dosti mož in mladeničev na bojnem polju. Žrtvovali so svoje življenje za domovino in cesarja sledeči: Fran Fabjančič, praporščak; Janez Kirar, Alojz Kirar, Janez Žibert, Janez Kapler, I. Cesar, I. Metelko, Lojze Žniderščič, Franc Polanc, Nikolja Polanc, I. Tičar, Jurij Merjetič, Anton Žniderščič, Franc Žniderščič, Janez Kralj, Jože Mlakar, Lojze Kranjc, Matija Pungeršič, Matija Merjetič, I. Salmič, I. Mikolič, I. Ratajec, Lojze Šuln. Mnogo je tudi ujetih na Ruskem in Italijanskem. Dal Bog skorajšnji mir! — Dne 17. januarja se je tudi od nas poslovilo devet zvonov iz naše male župnije; zlasti težko smo se ločili od našega velikega zvona „Frančiška“, kateri nam je pel iz župnega stolpa. Tehtal je 1874 kg; vlil Albert Samassa leta 1888 kot spomin štirih jubilejev: stoletnice obstoja župnije, štiridesetletnice vladanja Njega Vel. cesarja Fran Josipa, jubilej papeža Leona XIII., in jubilej škofa Jakob Missia. Ob robu je imel napis: „V dogodeb tih spomin, zapel je zvon z višin.“ Bil je zares zgodovinski zvon, ki se je razlegal po sosednjih župnijah daleč naokrog. Vsa čast g. župniku v pokoju Ignaciju Kutnar, kateri se je z vso neutrudljivo marljivostjo trudil, da smo ga dobili, ter nam je prepeval 29 let. — Zahvaliti se imamo tukajšnjemu c. kr. prof. g. Ivanu Komljancu, ker nam v vsaki stiski pomaga; vse se v prvi vrsti le k njemu zateka za dober svet. Načeluje že osem let hranilnici in posojilnici, katero je s svojo modrostjo gospodarsko povzdignil tako, da ima že lepo svoto pri „Zadružni zvezi“ kot centrali naloženo. Poleg tega ima lastno domačijo, lepo hišo z gospodarskim poslopjem in dokaj zemljišča. Sedaj bode pa napravil javno moderno tehtnico. Bila je res potreba to omisliti, ker svojčas so bili veliki sejmovi na Bučki in upamo, ko nastopi mir, se bodo zopet razvili po starem obsegu. V to pomozi Bog! Kmalu zopet kaj.

Iz Leipnika (Moravsko) piše neki vojak Zoré med drugimi stvarmi sledeče: „... Čitatelji „Dolenjskih Novic“, sprejmite mnogo pozdravov iz daljave... Sprejmite pozdrave vsi slovenski korenjaki ob laški fronti. Prišel bi rad kaj k Vam pogledat, pa ni mogoče. Voščim vsem skupaj vesele

velikonočne praznike. Dosti znancev je mogoče pri Vas, pa za nobenega ne vem. Prosim, naj se oglasi kteri znanc s kakšno karto, jaz mu bodem tudi takoj odpisal... Dragi slovenski usnjarski pomočniki, kje ste? Niti za enega ne morem zvedeti. Naj se vendar kteri javi s karto. Vsem vojakom, vsem usnjarskim pomočnikom želim veselo velikonoč... Tudi izmed Vas naj se kteri spomni na mene. Na svidenje, dragi Slovenci! — Anton Zore, k. k. R. Sp. Saal 7. Leipnik I. Mähren".

„Oblaki, oblaki, ponesite me v daljino..."

Prijatelju-mučeniku.

(Opomba uredništva: Za lažje razumevanje pričujoče črtice moramo pripomniti, da se nahaja dotični, na katerega se spis nanaša, v neki bolnišnici, ker je vsled prestanega trpljenja in razburljivih vtisov obolel na živcih.)

To so bile zadnje vrstice, ki mi jih je pisal moj prijatelj iz tujine. Potem je sledil molk. —

Moja duša pa je takrat sanjala pomlad: rahli vetrovi so božali tihe gozdove, podili po jasnem nebesnem svodu cele črede kodrastih oblačkov in se poigravali z majhnimi šumečimi valčki zelene vode.

Vsenaokoli, kamor so se ozrle oči, je bilo življenje. Čez noč se je vse premenilo in v ta nov, prebujen svet, so planili topli valovi upanja in hrepenenja mojega srca.

V takem pomladnem razpoloženju sem zasanjal pesem: Bol, da bi jo poslal svojemu prijatelju tja v črno tujino, kjer ni ne luči, ne ljubezni, ampak tulijo le zimske vihre v noč in temo. — Poslal sem jo, da bi se v njegovi duši zopet obudili tajni spomini na prošle pomladi, na ugasle majeve večere, na žareče poletne dneve in tihe jesenske noči. —

Da bi se tudi v njegovem srcu oglasili veseli valovi velikonočnih zvonov, zapeli pesem radosti in vstajenja...

In s temi željami sem oddal tisto pesem v prozi v svet...

*

Ali predno sem dokončal ono lepo pesem, je presunila moje ranjeno srce tista temna vest, ki se je oglasila kot mračen netopir iz temin. Takrat nisem razumel Tvojih pisem, dragi, nisem vedel, da divjajo v Tvoji duši viharji, da je na cvetke Tvojega vrta sanj padla slana v noči... Toda zdaj mi je odprto to trpljenje: ko je bila Tvoja bolest na višku, ko so bile že vse telesne in duševne sile uničene, ko niso več plašne oči iskale zavetja v spominih preteklosti, ne drgetale več pred temino bodočnosti, ko je v Tebi vse le klicalo: nazaj, nazaj, — takrat so prišli iz Tvojega srca poslednji vzdihi: „Oblaki, oblaki, ponesite me v daljino...!" —

To je bila ona strašna noč, ona tretja ura, ko so ustnice samo še ječale: „Miru, miru!" in žejno iskale smrti.

In prišlo je nekaj temnega, kot da je čuden, mračen prt zavil vse naokoli, tako, da ne vidijo več plašne oči ne kod, ne kam, ampak čutijo le težak molk, tihòten mir...

Redkokdaj se spomin zgubi v tiste kraje žalosti in trpljenja, kjer so moči opešale, kjer je prišla ona tretja ura, višek bolesti. Tedaj se zdi, da se je iz tega nedoločenega mraka zgostilo nekaj rdečega, kričečega, in zopet se polasti srca neki strah in tesna bojazen pred tistim rdečim, kričečim...

Toda prijazne, tolažilne besede ga zopet umirijo in zazibajo težke misli v nejasen sen. —

*

Že prihaja na moje uho zmagoslavno valovanje velikonočnih zvonov. Zagrinjalo se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal, temna noč je pri kraju, srce je umirjeno.

Prišel bo dan, ko bo tudi v Tebi, dragi, zasijala Velika noč, ko bo Tvoja duša zavrisnila veselja, kadar boš odhajal iz one velike hiše žalosti v domovino. Tvoje srce bo ena sama velika harfa in vse strune na tej harfi — najtanjše nitke srca, bodo pele pesem radosti, pesem sreče: domov, domov! Ali si že kdaj stal ob vodi in gledal v vrtince valov, ki jih je kdoržebodi povzročil? — Nekaj časa valujejo v vedno večjih krogih, naposled se to valovanje manjša in manjša; krogi postanejo vedno širši, dokler se ne porazgubé v teku vode...

Tako, dragi, bo tudi Tvoja bolest. Nekaj časa bo še valovalo v Tebi, povzročeno od nepopisnega trpljenja, slednjič bo tudi to valovanje utihnilo v veselju in miru in končno zamrlo.

Takrat si bova podala roke, solnce nad nama bo zažarelo v najžarnejši luči, gozd bo pel tajno pesem miru, pod jasno nebo pa bo poletel ptiček, nesoč vse najine želje s seboj: v široko prostranstvo, pod njim se bo razpršila vesela pesem vstajenja. —

Tihomir.

Zglasitev oproščenih.

Izšla je naslednja odredba:

V svrho kontrole se morajo vsi, ki so od vojaške službe oproščeni, tako avstrijski, ogrski ali bosansko-hercegovski podaniki — bodisi, da so oproščeni za določen ali nedoločen čas od aktivne ali črnovojniške službe, kot gažisti ali moštvo — zglasiti pri občini svojega bivališča.

Zglasiti se morajo v času od 10. do 22. aprila 1917. Seboj morajo prinesti vse dokumente, ki jih imajo, tako glede na svojo brambno dolžnost (dekret o imenovanju za gažista, namembnico, vojaško ali domobransko prehodnico, črnovojno prehodnico, zadnji črnovojniški legitimacijski list itd.), kakor tudi glede na oproščenje (oprostilnico ali kako drugo potrdilo o oproščenju). Vsi se morajo osebno zglasiti, le v posebno utemeljenih izjemah (bolezen, službena odsotnost itd.) se lahko zglase po svojih namestnikih. O zglasitvi bodo občine izdale uradno potrdilo.

Pri občinah se ni treba zglasiti oproščenim sledečih skupin, katerih kontrola se bo izvedla posebnim potom: 1. Nastavljenci — vštevši delavce in dninarje — dvora, države in dežel; 2. osebe, ki so na podlagi odloka c. in kr. vojnega ministrstva odd. 10, št. 229.000, z leta 1916. zaposlene pri obratih, ki delajo za armado, v rudnikih; 3. nastavljenci železnic (vštevši cestne železnice) in različnih paroplovnih družb.

Kdor se ne bo zglasil, bo strogo kaznovan.

Oproščenja vseh tistih, ki se v gori označenem času ne bodo zglasili, bodo z zadnjim dnevom tega roka razveljavljena. Dotični bodo dne 30. aprila vpoklicani. Tudi tisti, ki se vsled kakršnekoli ovire ne bi mogli zglasiti, morajo 30. aprila k vojakom, vendar pa se jih na posebno prošnjo lahko začasno oprosti.

Raznotero.

Letošnja Velika noč. Tudi letos smo obhajali Veliko noč v vojnem času. Prvi del svetovne vojske se je končal z odpravo carstva v Rusiji in vladajoče nemške rodbine Holstein-Gottorp, ki je vladala na Ruskem od leta 1752. Prvi car iz te rodbine je bil Peter III. in zadnji Nikolaj II. Druga dôba sedanje svetovne vojske se je pričela s pristopom združenih držav severne Amerike k sporazumu. Wilson je pa vojsko napovedal samo Nemčiji. Tedaj se bodo nove čete borile zoper Nemčijo na suhem in na morju. Vprašanje je, ali bo sedaj zmagalo orožje ali lakota. Bog nam pomagaj in daj zmago!

Za mater v ječo. Svoj čas je bila na Dunaju umorjena zelo stara postrežnica Jožefina Sikora. Kot morilko so zaprli 18letno zidarjevo hčer Jožefino Nutil, ki je pred preiskovalnim sodnikom v polni meri priznala zločin in odločno izjavila, da je izvršila umor sama iz lastnega nagiba. Pri glavni razpravi, ki se je vršila nedavno na Dunaju, je pa Jožefina Nutil izpovedala, da ona ni imela nič opraviti z umorom, marveč je istega izvršila njena mati, a sta se potem domenili, da bo hčer prevzela krivdo na-se, češ, kot mladoletna bo dobila le malo kazen, mati bo pa lahko ostala pri otrocih. Poklicali so mater in ta je vpričo hčere jokaje priznala celo lastno krivdo. Razpravo so preložili.

Tudi berači napredujejo. Pariška policija je nekoč odkrila strokovno šolo za berače. Šolski voditelj in učitelj je bil neki bivši gledališki igralec. Učil je svoje nadepolne učence, kako se je obleči, kako in kaj delati, da bi zbudili sočutje in prejeli kar največ darov. Izgovoril si je od svojih učencev, da mu dajo eno četrtino svojih dohodkov. Po šoli so šli po hišah in slednji med njimi je naprosil najmanj deset in največ 15 kron. Dobro je predelal mladeniče v starce in napravil iz njih vojne invalide.

Nenavadno skrivališče pred žitno komisijo. V Loki pri Zidanem mostu je umrl neki občinski revež. Šli so v mrtvašnico, kjer so pripravljene priproste krste za take mrliče. Ko so krsto odprli, so našli v njej do vrha polno — pšenice. Pogledali so nato še v ostali dve krsti in tudi v njih našli polno pšenice. Očividno je bil tu nekdo skril dragoceni pridelek iz strahu pred žitno komisijo.

Dva prerokovanja nam prinaša najboljši štajarski časopis „Slov. Gospodar". Starčki so že pred sedanjo vojsko pripovedovali sedanjemu rodu: Prišli bodo hudi časi. Strašna večletna vojska bo povzročila tako draginjo, da bo „par volov veljalo toliko, kot en grunt", „za hleb kruha se bo dobilo pol njive", „po dva soseda bosta vsak eno živinče združila v par, da bosta orala", „od vsake brazde se bo plačeval visok davek", „pri vsakem mlinu bo vojak na straži", „cesar bo vojake pod eno lipo spravil", „človek bo človeka iz hriba na hrib klical, iskajoč po dimu, kje še kdo živi, da se združita". Taka in enaka prerokovanja krožijo o sedanji vojski in njenih posledicah med našim ljudstvom in mnoga izmed njih so se že tudi uresničila. — Drugo prerokovanje se je našlo v nekem prastarem škandinavskem rokopisu in se glasi: V letih 1817 in 1818 ne bodo stari ljudje sitni in prepirljivi, mlada dekleta ne bodo radovedna, mladi ljudje bodo ponižni, govorili bodo malo in spodobno in o pravem času. Novoporočeni ne bodo porabili dve tretjini svoje dote za proslavljanje poroke. Stare zakonske dvojice bodo prenašale radovoljno drug drugega napake. Mladi ženski svet ne bode gledal toliko na modo, kakor na to, kar mu pristoja po stanu, premoženju in obrazu. Botre in sosede bodo govorile druga o drugi samo lepe reči. Namigovalke (kokete) bodo skrbele pred vsem, da bi le dopadle svojemu lastnemu možu. Učenjaki se ne bodo iznebijali več samih neumnosti, modri ljudje ne bodo počenjali neumnosti, odvetniki bodo končali vsako pravdo hitro, sodniki bodo spali samo po noči. Trgovci bodo prodajali tako pošteno, da bo samo za tretjino predrago. Vino bodo delali vinogradniki in trgovci samo jeseni, vode mu bodo prilivali samo opoldne pri kosilu. Bogatini bodo ljudomili, reveži delavni. Vsak človek bo zadovoljen s svojim stanom in vsi ljudje istega stanu in posla se bodo ljubili med seboj.

Razdraženi sloni. Neka karavana z rižom in petrolejem se je pomikala v Nagargs in Bengkemat. Karavani se je pridružilo potoma več potnikov, med njimi je bilo i mlado dekletce. Sredi pota je napadla karavano čreda razdraženih slonov. Vodniki so zbežali v bližnjo gozdno goščavo, kjer so se skrili na drevesih. Njih zgledu so sledili tudi popotniki, ki so mali deklici pomagali, da je splezala v vršiček košatega drevesa. Dva izmed njih sta stekla do bližnje reke, kjer sta se skrila pod izpodjeden breg. Ko so sloni odšli in so se vodniki in popotniki vrnili nazaj k vozilom, so našli tam samo še nekaj zlomljenih in zdrobljenih ostankov od voz.

Razvedrilo.

V kuhinji. „Urša, čemu pa to, kar je v loncu, neprestano mešate?" — „Skuto pripravljam; če se pa ta neprestano ne meša, pa se prismodi!" — „Komedija!" pravi Jurče, „potem ste pa morali mene noč in dan okoli obračati, ker mi mati pravijo, da sem prismojen!".

Prijetna bolezen. A: „Prijatelj, kaj meniš, katera je najprijetnejša bolezen?" — B: „Bolezen pač nobena ni prijetna!" — A: „O, pač! Žeja je sicer bolezen, pa vendar najprijetnejša bolezen, ker se s pivom ozdravi!"

V jetnišnici. Nadzornik osupnjen vpraša nekega jetnika: „Za Boga, prijatelj, zakaj si pa ti tukaj?" — „Zato, ker me vun ne pustijo!"

Učenost. Star nadučitelj dobi mladega učitelja. Kar je ukrenil in govorii stari, izkušeni nadučitelj, mu je mladi učitelj vse oporekel in popravljal; ponašal se je s samo učenostjo; kar cvetel in gorel je na pedagogiki, kakor čarovnica na gromadi. Starega možá je to bolelo, a našel je tudi zdravilo za učenega učitelja — Ko sedita nekoč pri kupici vina, reče stari nadučitelj: „Prijatelj, res ste učeni, da človeka kar zebe poleg vas, a vsega pa le ne znate in ne zmorete. Tudi jaz vem iz dolgoletne skušnje veliko in stavim z vami, da to, kar jaz sedaj-le lahko napravim, vi nikakor ne bodete zmogli." — Moder učitelj reče: Velja!" — Na to poseže nadučitelj v usta in položi umetno zobovje pred svojega učenega kolego. — „Ne, prijatelj, tega pa jaz ne morem!" — „Potem pa tudi v drugih zadevah raje poslušajte v službi osivelega in četudi brezzobnega tovariša!" — Od tedaj je postal mlad učenjak zares pameten.

Loterijske številke.

Trst, 4. aprila 77 71 30 51 64

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

: : J. POGAČNIK : :

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Sprejme se takoj **učenec**

star 14 do 16 let, ki ima veselje za kolarsko obrt. Prednost ima taki, ki je že bil v poduku. Istotam se sprejme tudi pomočnik. 2-3-3

Anton Sedlar, kolarstvo s stroji v Kandiji.

Gumi za cepljenje trt

se dobi pri tvrdki

FRANC KENDA

- - Rudolfovo - -

Naročila se sprejemajo samo do 20. aprila.

HIŠA na prodaj

z vrtom št. 197 na Bregu v Novem mestu. Več se izvé ravnotam. 3-3-3

Otroške obleke za birmance

priporoča v veliki izberi 1-3-3

Jakob Mikolič

: v NOVEM MESTU :

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl. Odgovorni urednik Urban Horvat. Tisk J. Krajec nasl.